

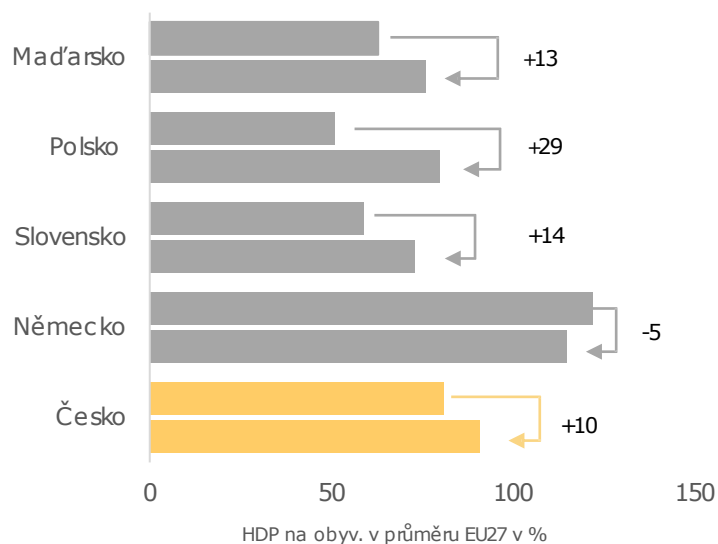
Česko - 20 let v EU

bohatší, ale ne nutně odolnější

Helena Horská a tým Economic Research, Raiffeisenbank

Pozvolné přibližování vyspělým ekonomikám EU, ale šokům podléháme více než jiné země EU

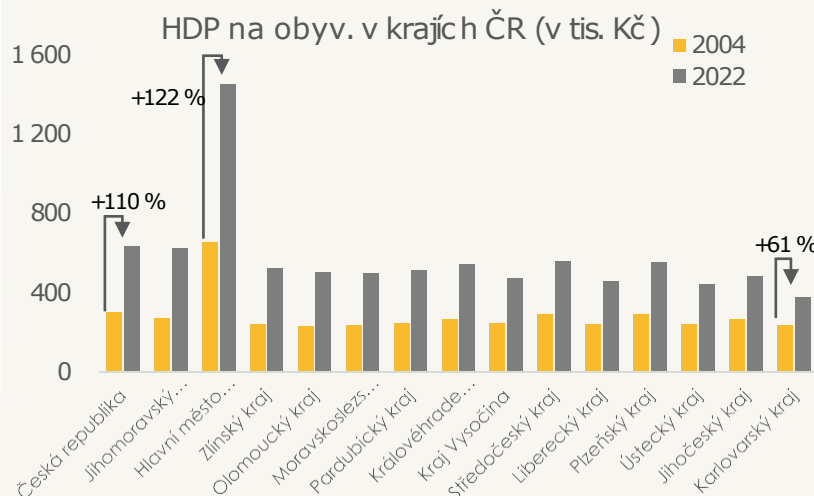
Přibližování se vyspělým zemím

Za 20 let od vstupu Česka do EU se podařilo zvýšit životní úroveň (měřenou v HDP na obyv. v PPS) o více než 10 pb, **z 81 % na 91 % průměru EU**. Ze všech zemí, které přistoupily také v roce 2004, dosahuje vyšších hodnot pouze Malta a Kypr, a ze zemí V4 je **ČR výrazně nejbližší průměru EU** (Maďarsko 76 %, Polsko 80 %, Slovensko 73 %). Posun je u těchto zemí ale značně vyšší, u Polska téměř +30 pb.

Zdroj: Eurostat, duben 2024

Ekonomicky vzdalující se regiony

Ačkoli se česká ekonomika výrazně přibližuje ekonomické úrovni EU, mnohé regiony konvergenci spíše odolávají.

Nadprůměrný přírůstek zaznamenal **zejména Jihomoravský region (+130 %) a kraj hlavního města Prahy (+120 %)**.

Naopak nejpomaleji konvergujícími regiony jsou **Karlovarský (+61 %) a Jihočeský (+80 %)**.

Praha – tahoun české ekonomiky

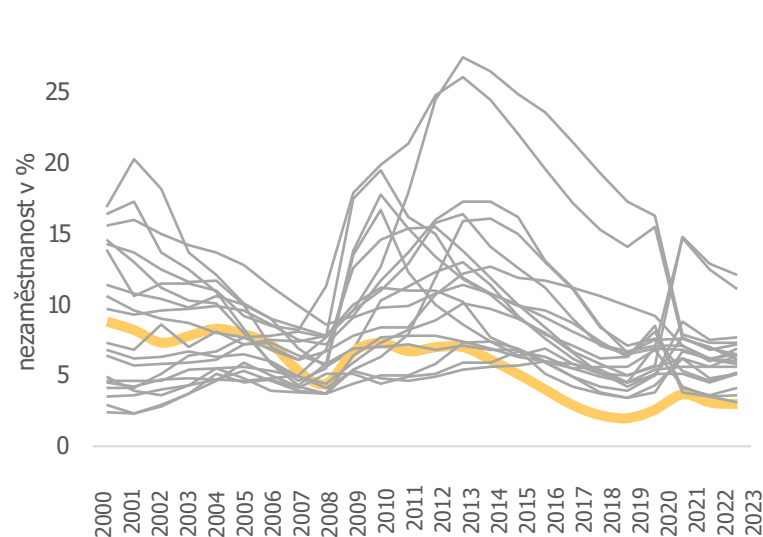
Používá technologii Bing.
© GeoNames, Microsoft, TomTom

Metropole Praha nazývaná **tahounem české ekonomiky** se svou ekonomickou úrovní vzdaluje ostatním regionům a **zvyšuje průměr celé republiky**. Jihomoravský kraj, jenž zahrnuje moravskou metropoli Brno, zaznamenal dynamický vývoj, jehož důvodem může být **zvýšování podílů sektoru služeb a obchodu**, zejména elektrotechnické a IT, a významná alokace evropských fondů do **podpory vysokých škol, vědy a výzkumu**.

Classification: GENERAL

Nízká nezaměstnanost, vysátý trh práce a dohánění mzdové úrovně

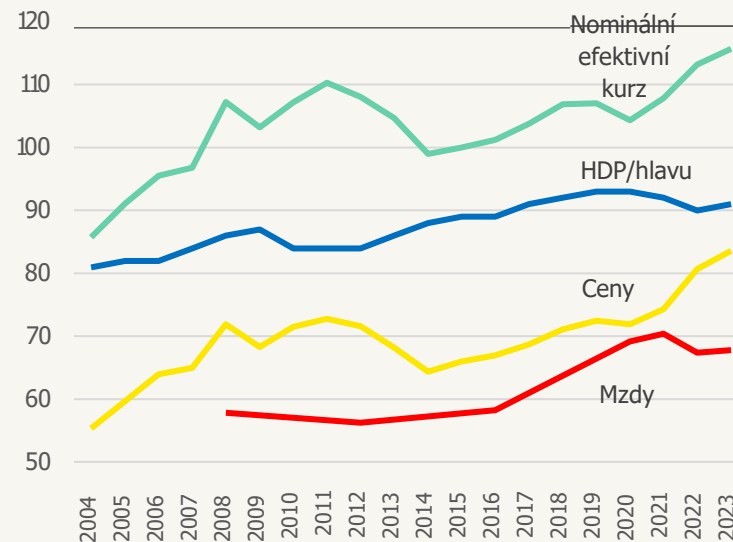
Nízká nezaměstnanost – z výhody prokletí

Dlouhodobě nízká nezaměstnanost pod úrovní „přirozené“ míry a strnulý trh práce přestává být výhodou, ale spíše „prokletím“ české ekonomiky. Blokuje potřebný restart, restrukturalizaci. Značné rozdíly v nezaměstnanosti napříč EU jen dokládají **omezenou mobilitu pracovní síly napříč EU a nedotažený jednotný trh (služeb).**

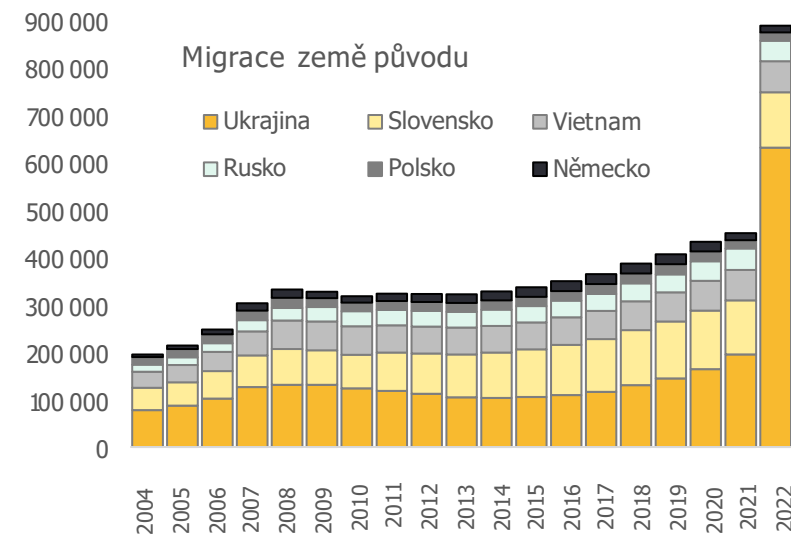
Zdroj: Eurostat, duben 2024

Nevyvážená a nerovnoměrná konvergence

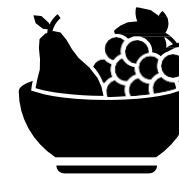

- Cenová hladina v Česku z 72 % na 84 % průměru EU (+29pb od roku 2004; od r. 2008 +12pb; 2022-23 +3pb!)
- Přidaná hodnota na hlavu v PPS z 86 % na 91 % průměru EU (+5pb)
- **Mzdy z 58 % v roce 2008 na 68 % EU (+10pb) 2x rychleji než přidaná hodnota** (z 86 % na 91 % tj. +5pb). Mezi 2016 do 2021 mzdy konvergovaly rychleji (+12pb) než přidaná hodnota na hlavu (+3pb) a i rychleji než ceny (+7pb)
- Koruna od 2008 posílila v koši evropských měn o 9 % a s ní i vnější kupní síla českých domácností

Neuspokojené potřeby českého trhu práce

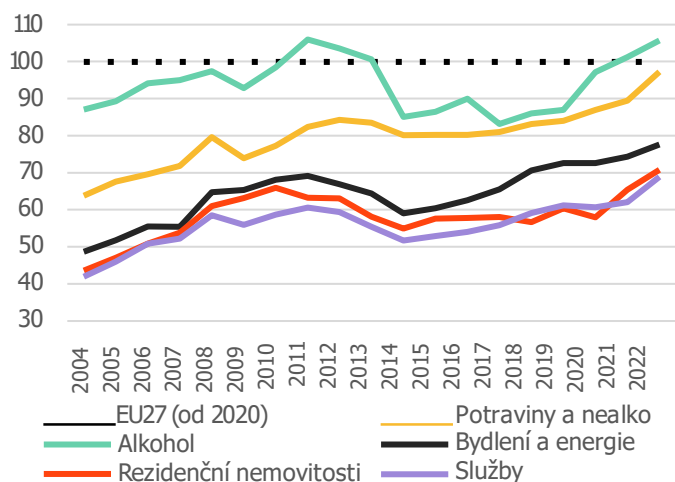

- **Nepříznivé demografické trendy** (populační ročníky nastupující nyní na trh práce čítají cca 100 tis/ročně, „Husáková generace“ 180-190tis)
- **Předčasné odchody do důchodu** (99 843 v roce 2023)
- **Setrvale neobsazené pozice > 270 tis**
- **Ne spontánní, ale řízená pracovní migrace;** trh práce bez zaváhání absorboval 120 tis uprchlíků z Ukrajiny

Nižší ceny než EU? Ano i ne: Levné (státní) služby vs. evropsky drahé potraviny

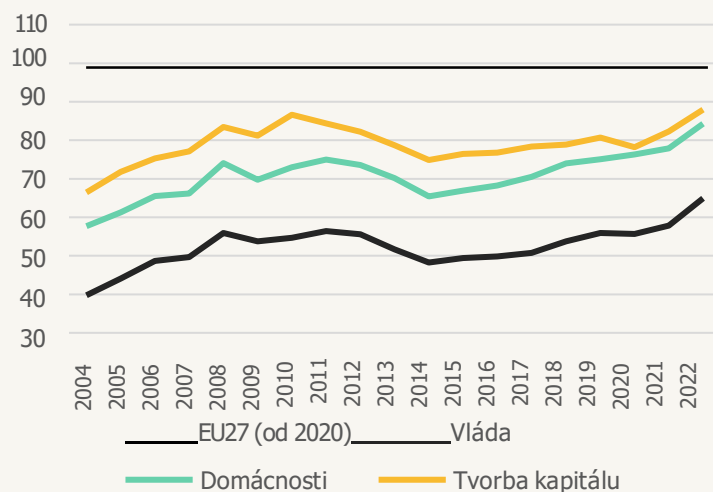
Cenová úroveň se hbitě přiblížila Evropě

Ceny potravin a nealka vyšplhaly **téměř na** průměrnou evropskou úroveň, hned po Slovensku druhou nejvyšší v V4. **U alkoholu dokonce překonaly.** Naopak služby jsou stále výrazně levnější. Rezidenční nemovitosti také zatím nedosáhly cenového průměru v EU, ale staly se nejdražšími v celém regionu. Náklady na bydlení vlivem růstu nájmu a později i energetického šoku se k průměru EU přiblížily ještě výrazněji – na 78 %.

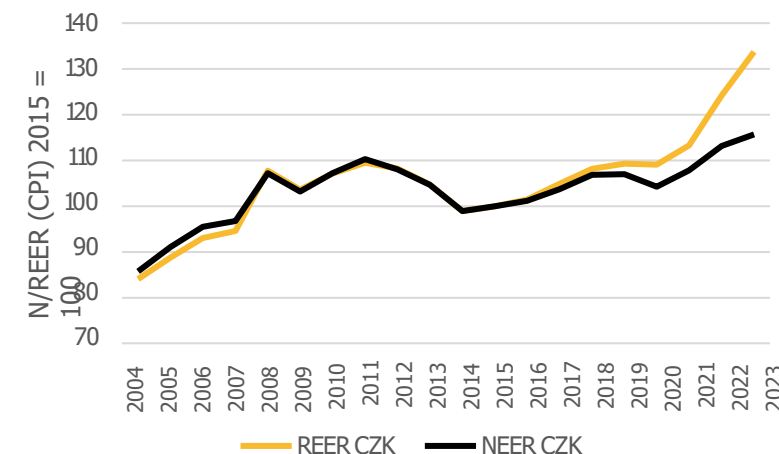
Zdroj: Eurostat, výpočet Raiffeisenbank a.s.

Levné služby a nízké ceny veřejných služeb

Zatímco cenová úroveň soukromých výdajů domácností je už na téměř 90 % průměru EU, cenová úroveň statků a služeb, které buď vláda poskytuje českým občanům (vzdělání, zdravotnictví, státní správa atd.), nebo spotřebovává sama, nedosáhla ani ¾ evropské úrovně. Jinými slovy, relativní cenová úroveň služeb poskytovaných státem je stále relativně nízká – **český stát poskytuje svým občanům tyto služby za velmi nízké ceny.**

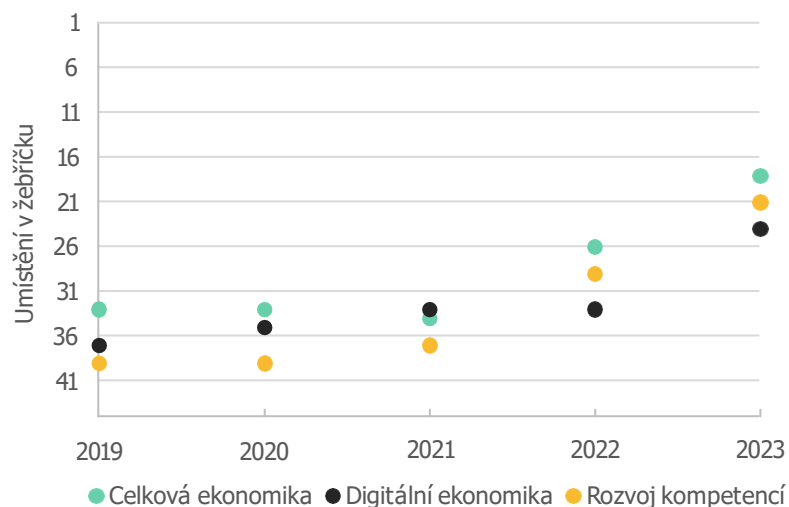
Za levnými nákupy do zahraničí

Do r. 2018 cenová konvergence Česka probíhala především skrz posilující CZK. **Kupní síla českých domácností v zahraničí se díky ní zvýšila o zhruba 1/3.** Od r. 2019 se výrazněji než ve většině evropských zemí zvedá i cenová hladina a dostupnost zboží a služeb v zahraničí se zvyšuje o to výrazněji. Pokud zohledníme nejen silnější korunu, ale i nedávno výjimečně vysokou inflaci, **kupní síla českých domácností na zahraničních trzích se od roku 2004 zvýšila o 59 %**

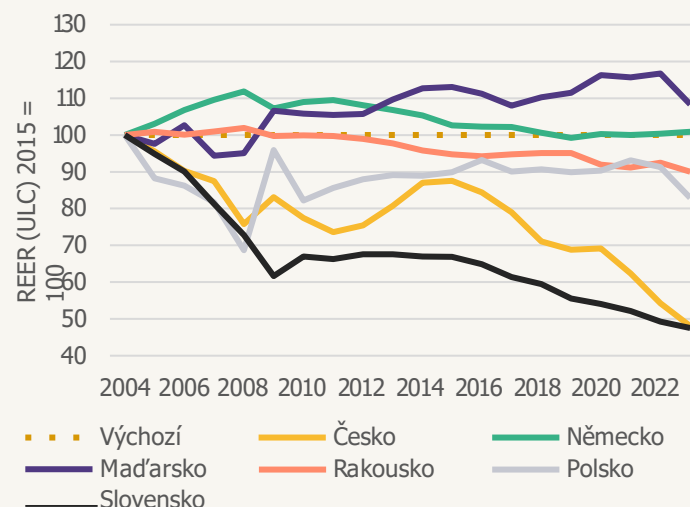
Silný růst nákladů práce, nutný posun směrem ke znalostní ekonomice

Globální konkurenceschopnost táhne efektivita

Relativní výkonnost české ekonomiky roste, jen za posledních 5 let jsme **vyšplhali na žebříčku světové konkurenceschopnosti ze 33. až na 18. místo**. Pomáhá především efektivita soukromého sektoru (posun z 37. na 15. místo), zlepšila se i státní správa (z 34. na 17. místo). Stabilně se daří rozvíjet digitální ekonomiku, kterou táhne úroveň znalostí, **brzdou je horší připravenost na budoucnost a slabší investice do rozvoje domácích talentů**.

Konec levné pracovní síly v ČR, ne v Maďarsku

Výzva pro cenovou konkurenceschopnost českého vývozu: od roku 2004 se **konkurenceschopnost zohledňující posun kurzu a změnu mzdových nákladů snížila o 52 %**(měřeno reálným měnovým kurzem deflovaným jednotkovými náklady práce). V Maďarsku se naopak zvýšila o 8 %. To značí nutný posun hospodářské strategie od tzv. levné ekonomiky k odvětvím postaveným na znalostech a inovacích, ale i vyšším podílu služeb ve vývozu, díky nimž lze utvářet vyšší přidanou hodnotu.

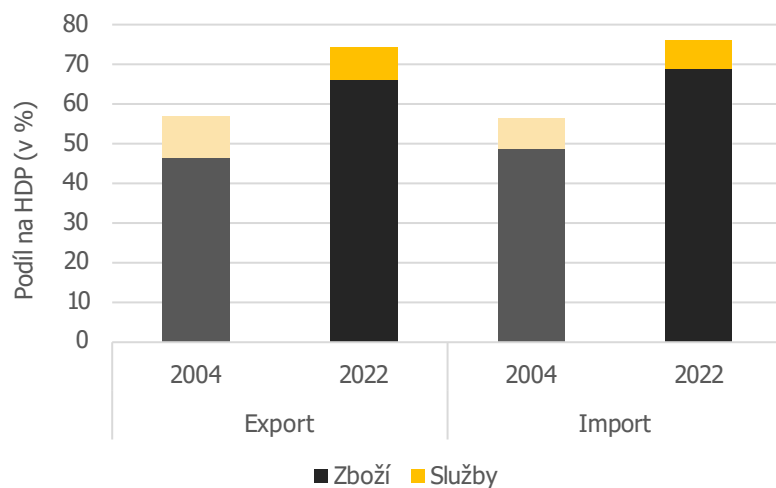
V ratingu nejlepším skokanem z V4

	2004 S&P	2024 S&P	Změna
Maďarsko	A-	BBB-	-3
Polsko	BBB+	A-	+1
Slovensko	A-	A+	+2
Německo	AAA	AAA	0
Rakousko	AAA	AA+	-1
Česká rep.	A-	AA-	+3

Stabilní makroekonomické prostředí přispělo k **zvýšení kredibility** české ekonomiky v očích zahraničních věřitelů, a to dokonce **o 3 příčky, což je nejvíce ze zemí V4**. Maďarsko si dokonce o 3 příčky naopak pohoršilo. Česko je tak vnímáno jako země s nižším rizikem, což příznivě ovlivňuje podmínky financování pro potřebnou transformaci a (až na výjimečné období odeznívajícího inflačního šoku) může firmám poskytovat určitou konkurenční výhodu.

Zahraniční obchod vzrostl o desítky %, více však i odchází zisky

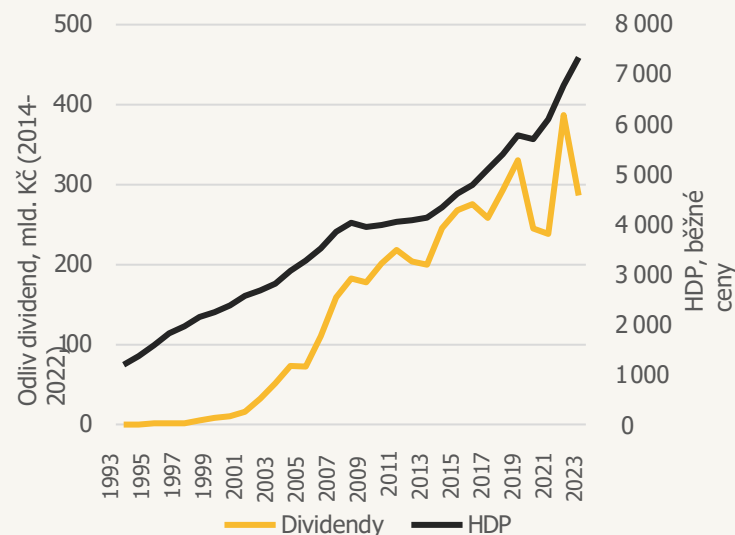
Obchod se službami jako nevyužitý potenciál

Integrací Česka do vnitřního trhu EU došlo jak k diverzifikaci, tak k **expanzi zahraničního obchodu**. Celkový vývoz v %HDP se zvýšil z 57 % v roce 2004 na 74 % v roce 2022, dovoz z 56 % na téměř 76 %. U obchodu se zbožím došlo v poměru k HDP k největší expanzi (vývoz vzrostl ze 46,5 % v 2004 na 66 % v 2022), naopak **u služeb zůstává potenciál jednotného trhu značně nevyužitý**.

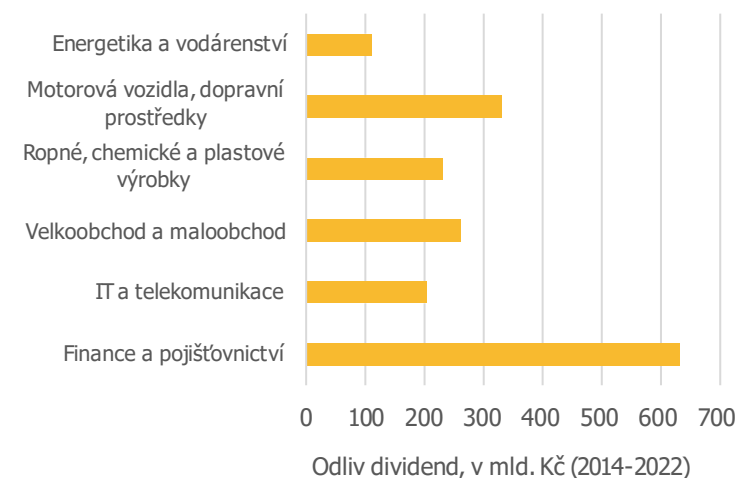
Zdroj: ČSÚ, ČNB, výpočet Raiffeisenbank a.s.

Životní cyklus PZI obrací směr toku investic

S růstem HDP výrazně vzrostl i objem přímých zahraničních investic (PZI), což se ale projevuje ve fázi dozrávání investic v silném **odlivu realizovaného zisku zpět do zahraničí**. Zrychlení odlivu v posledních letech značí přirozenou změnu v rámci životního cyklu investic. Přesto vnímáme potřebu efektivních mechanismů motivujících k reinvesticím do místní ekonomiky.

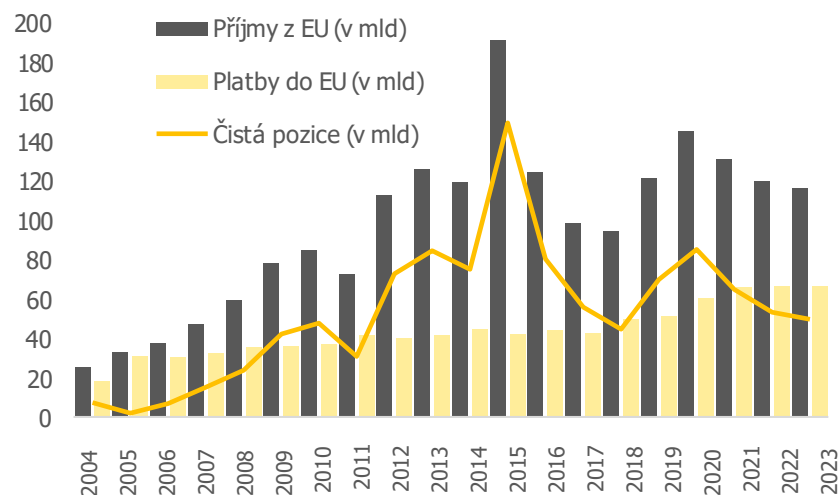
Nejvíce na dividendách odtéká ve financích

Nejvýznamnější zahraniční investoři u nás pocházejí **ze zemí západní Evropy, kam odchází i největší část dividend**. Největších výnosů je dosahováno v odvětví finančních služeb, odkud na dividendách v relativním vyjádření odtéká drtivě nejvíce. Poté následuje až s výrazným odskokem výroba motorových vozidel a dopravních prostředků.

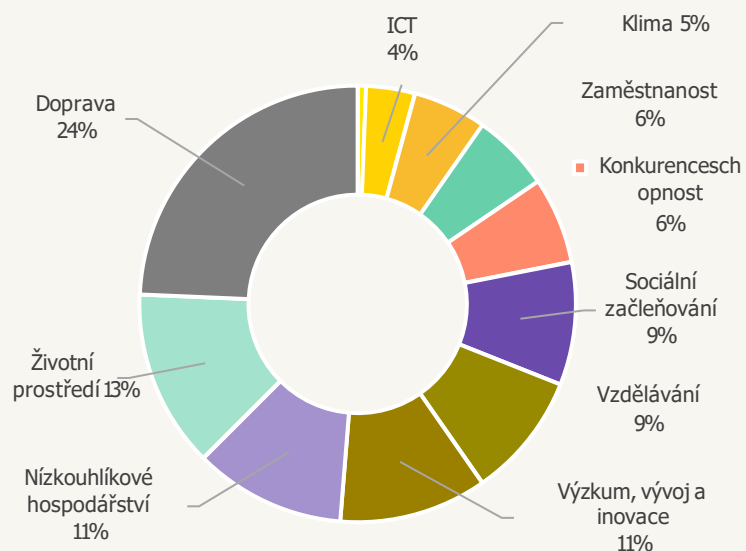
Česko (prozatímním) příjemcem fondů EU

Česko doposud příjemcem fondů EU

Od vstupu do EU přijala ČR finanční prostředky ve výši přes **1,94 bilionu** korun, oproti tomu odvedla **876,6 miliard** korun. **Pozitivní bilance** za dvě dekády přinesla Česku přes **1,06 bilionu** korun, což reflektuje značnou finanční výhodnost plynoucí z členství v EU. Vliv fondů na HDP od vstupu do EU každoročně rostl, v roce 2023 se **odhaduje 5,5 %** (dle modelu Quest). Kumulativní multiplikátor dosahoval v roce 2023 hodnoty 1,63, což lze interpretovat **jako nárůst dodatečného HDP o 1,63** korun při investované koruně z EU fondů.

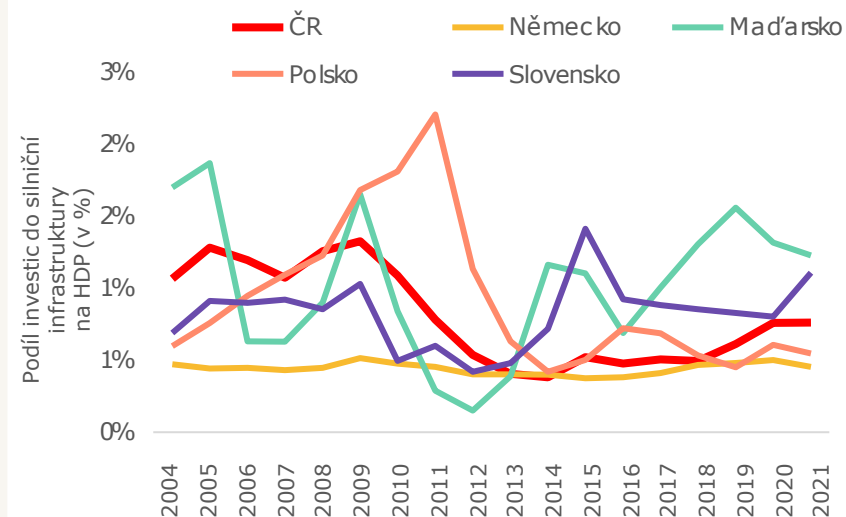
Ne(dokonalá) alokace prostředků

Prostředky z EU fondů byly alokovány na rozvoj regionů, a především na snížení rozdílů mezi nimi, bohužel ne s dokonalým výsledkem. I přes pokus Česka o tzv. druhou transformaci se podíl čerpaných prostředků na inovace a výzkum významně nenavýšuje, a brzdí tak rozvoj a konkurenceschopnost české ekonomiky.

Zdroj: Úřad vlády ČR, Eurostat, výpočet Raiffeisenbank a.s.

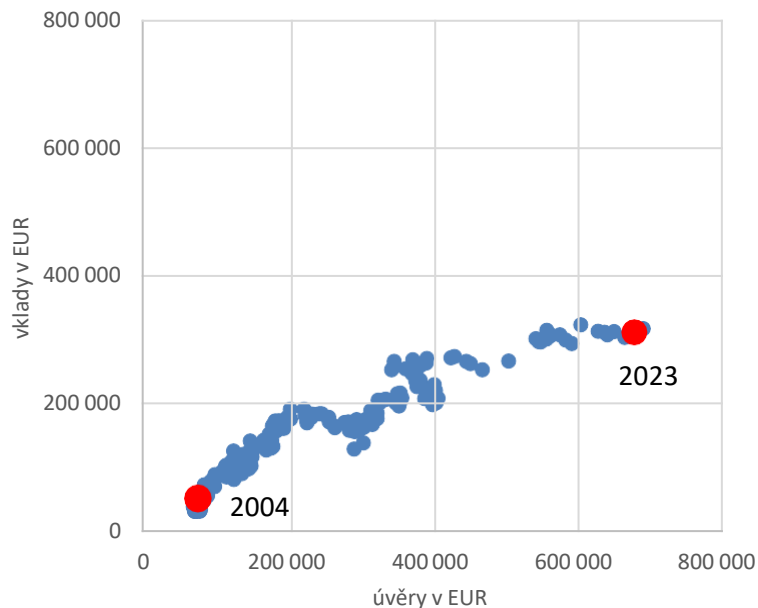
Dopravní infrastruktura = základ rozvoje

Ačkoliv je dopravní infrastruktura nejobtívnější skupinou přijatých prostředků z fondů EU (24 %), v celkovém podílu investic na **HDP značně zaostává** za ostatními zeměmi V4. Od roku 2004 do roku 2021 dosahovala investice do silniční infrastruktury v **souhrnu 8% HDP**, oproti Maďarsku (18,5 %), Polsku (16,6 %) a Slovensku (14 %). Tato skutečnost se odráží na rozsáhlosti české dálniční sítě a kvalitě silnic ČR. Budování kvalitní silniční infrastruktury má pozitivní vliv na zvýšení ekonomické úrovně celé země, zejména, díky napojení na okolní státy – trhy a propojení regionů.

Euro přirozenou součástí ekonomiky

Nefinanční podniky v EUR (mil. Kč)

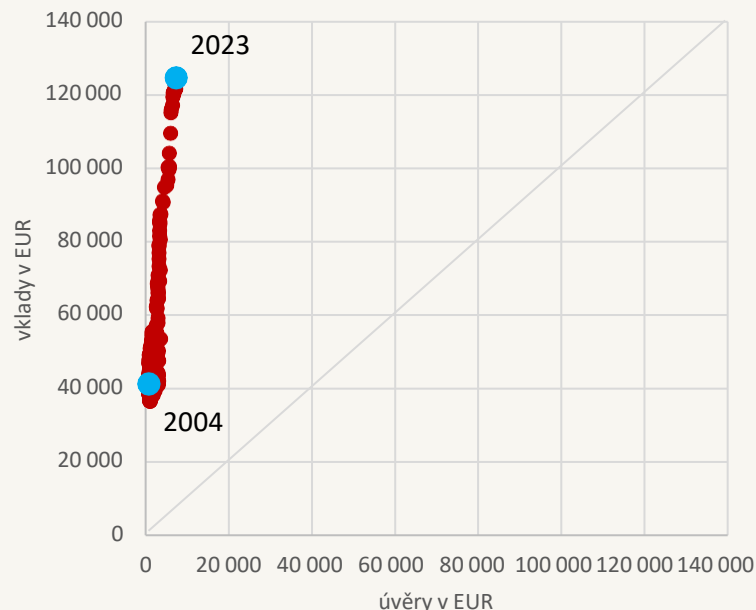

Objem v mil. Kč		úvěry v EUR	vklady v EUR
nefinanční podniky	2023	683 985	311 102
	2004	75 990	53 100

Firmy v EUR financují...

Firemní úvěry čerpané v EUR vzrostly za posledních 20 let mnohem výrazněji než vklady, proto se ukazatel LTD zvýšil ze 143 % na aktuálních 220 %. V posledních dvou letech tvořily úvěry v EUR naprostou většinu nově čerpaných firemních úvěrů.

Domácnosti v EUR (mil. Kč)

Objem v mil. Kč		úvěry v EUR	vklady v EUR
domácnosti	2023	7 309	124 486
	2004	738	41 343

...domácnosti v EUR spoří

U domácností tvoří úvěry v EUR naprosto zanedbatelnou část veškerých úvěrových obchodů (0,3 %). Vkladů mají domácnosti v EUR uloženo sice více, ale stále tvoří jen 3,6 % jejich veškerých úspor. Ukazatel LTD aktuálně dosahuje hodnoty 5,9 %.

Podíly eurových plateb mezi českými podniky (v %)

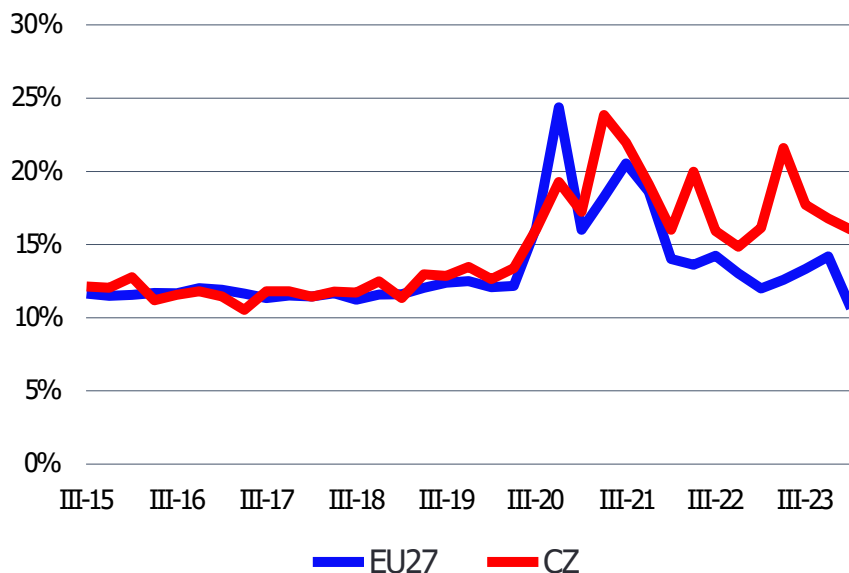
Zdroj: Šetření ČNB a SP ČR v nefinančních podnicích

Využití eura v rámci tuzemských plateb

Jednou z přirozených forem zajištění proti kurzovým výkyvům je používání eura podniky v ČR i v rámci tuzemských plateb. Dlouhodobě pozorujeme, že dobrovolné používání eura se pohybuje v intervalu 15–20 % transakcí mezi rezidenty.

Spořivý národ – ale velmi konzervativně

Míra úspor – spořivé Česko

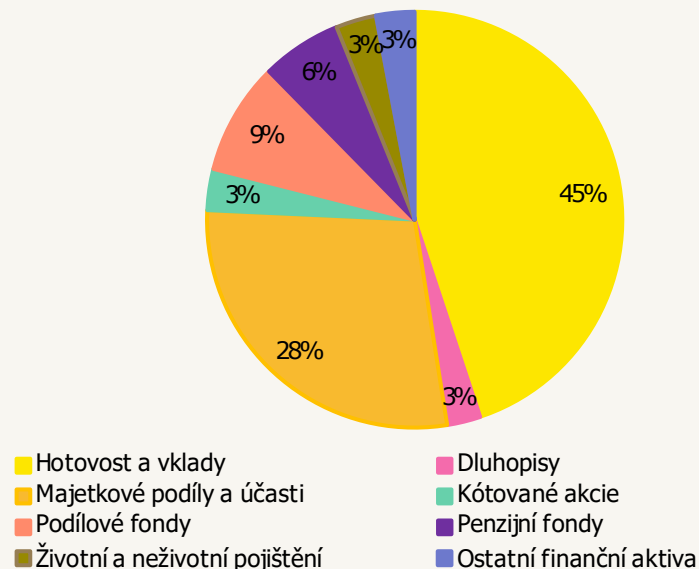
Vysoký sklon k úsporám v nedobrych časech

Češi patří mezi národy, které začínají nejvíce spořit v době krizí a zůstávají opatrní, i když se situace zdaleka nevyvíjí tak nepříznivě. **Nad-úspory domácností a firem dosahovaly na konci roku 2023 výše 454 mld. Kč a dále bobtnají.**

Zdroj: ČNB, Eurostat

Struktura finančních aktiv domácností v r. 2022

	CZ	EU27	AUT
Hotovost a vklady	45 %	34 %	41 %
Majetkové podíly a účasti	28 %	19 %	24 %
Podílové fondy	9 %	9 %	10 %
Životní a neživotní pojištění	3 %	16 %	8 %
Dluhopisy	3 %	2 %	3 %
Kótované akcie	3 %	5 %	5 %
Penzijní fondy	6 %		6 %
Ostatní finanční aktiva	3 %	15 %	3 %

Podíl výnosů z poplatků a provizí na zisku

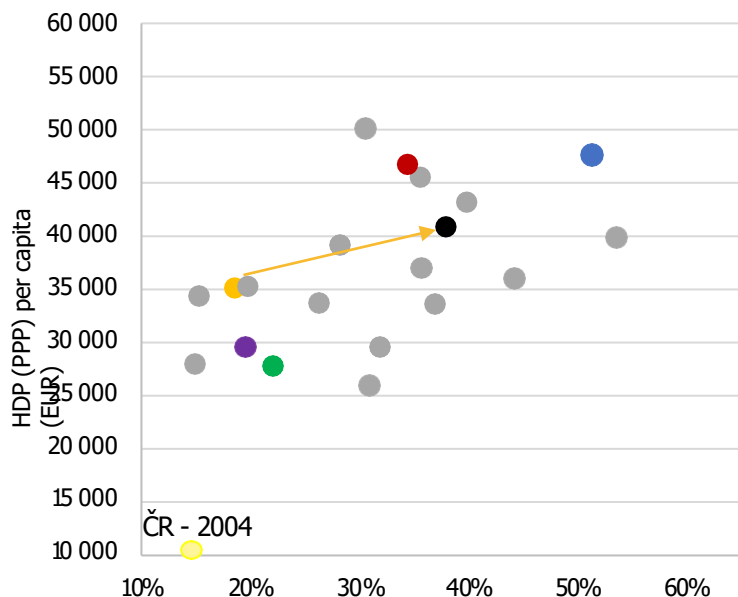

Zlevnění bankovních služeb – spokojený klient

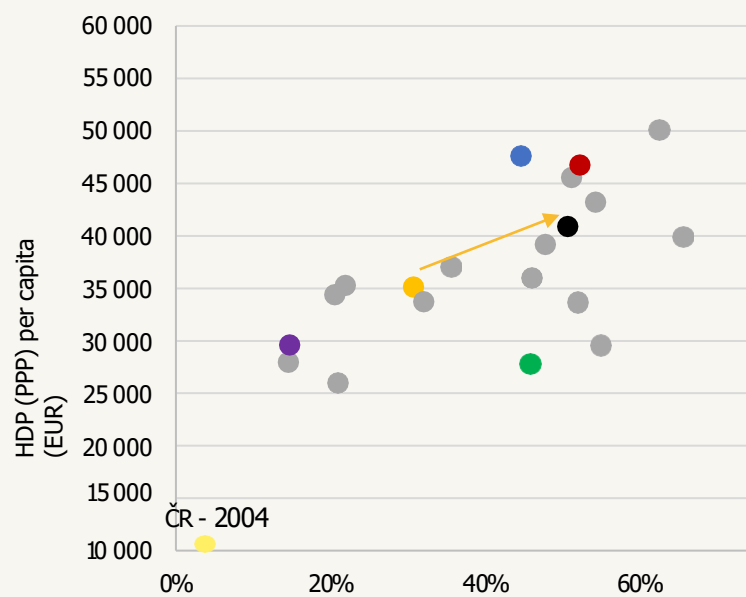
Podíl výnosů z poplatků a provizí na provozním zisku bank se od svého 30% maxima v roce 2004 snížil v důsledku **zostření konkurenčního prostředí na aktuálních 16,8 %**

Konzervativní země – konzervativní finance

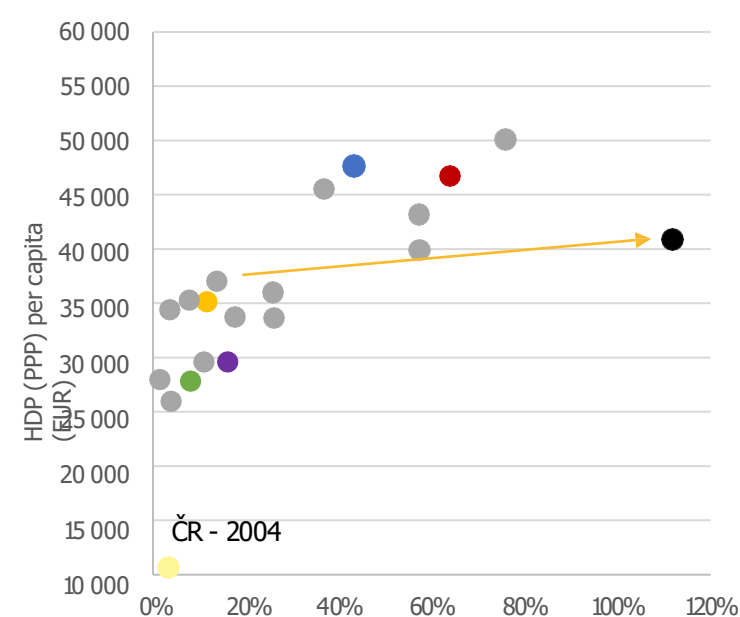
Firemní úvěry v %HDP

Úvěry domácnostem v %HDP

Aktiva investičních fondů v %HDP

Source: Eurostat, 2022

■ ČR
 ■ Rakousko
 ■ Německo
 ■ Slovensko
 ■ Maďarsko
 ■ Eurozóna
 ■ Ostatní země Eurozóny

Rozšíření spektra firemního financování

Objem firemních úvěrů se za posledních 20 let více než zdvojnásobil, přesto jejich **podíl na HDP vzrostl jen z 15% na 18%**. Firmy totiž vstupem do EU získaly jednodušší přístup k evropským finančním zdrojům, ať už ve formě dotací či přímých zahraničních investic.

Boom retailových úvěrů

Poslední dvě desetiletí byla ve znamení úvěrové aktivity obyvatelstva, a to především díky hypotékám. Zatímco v roce 2004 tvořily retailové úvěry lehce přes 28 % všech bankovních půjček, v závěru loňského roku se tento podíl vyšplhal k 50 %. **Podíl úvěrů domácnostem na HDP vzrostl z 9 % na 30 %**

Investice – potenciál k růstu

Domácnosti drží v investičních fondech přibližně 9 % svých celkových aktiv, zatímco bankovní vklady tvoří více než 44 %. Itak se **podíl majetku investičních fondů zvýšil za posledních 20 let z nepatrných 1,9% na zhruba 14%**

Wide Angle Shot: 20 years EU membership CE - Successes, reversals and twist (bluematrix)

April 22, 2024 5:15 CEST

This document is a marketing communication.

Wide Angle Shot: 20 years EU membership CE - Successes, reversals and twist

EU's expansion into Central Europe (CE, 2004) has been an economic success story at the macroeconomic level. This holds true despite certain twists and tweaks. Ballooning foreign trade and FDI have led to a sustained economic and income catch-up vis-a-vis Western Europe. In banking, catch-up trends are somewhat more complex. Overall, THE "Convergence Winners", if macroeconomics and banking are taken as a benchmark, are presumably Czechia and Slovakia. On an interesting note both countries pursued very differing strategies, paired with a few underlying similarities. Austrian banks remain a dominating force in CE (market share 25%). Going forward the CE region can benefit from the successes achieved and current geo-economic trends — if it can avoid being in its very own corner.

Central Europe: From less than Netherlands to a close to Italy in 20 years

- Central Europe: From less than Netherlands to a close to Italy in 20 years
- CE: EU entry and foreign trade developments - rise of intra-regional trade
- CE: EU entry and Foreign Direct Investment hotspot
- Trade and FDI expansion - just a Goldilocks scenario?
- One-way convergence in economic strength - not in banking
- Financial deepening – how much convergence potential is left, where are the newly emerging business opportunities?
- CZ & SK: Most solid convergence stories - same, same but different
- Watch out: Austrian banks strengthened their leading role!
- Analyst

[PDF Report](#)

Děkujeme
za pozornost

